

Megan Erickson: AI-lärarens uppkomst*

[Ur [Jacobin](#), nr 52, vinter 2024. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

När min son fyllde fem år lade han märke till att alla hans vänner hade börjat tappa sina tänder. De vuxna skyndade sig att lugna ner honom, och sa att när hans egna tänder oundvikligen började ramla ut skulle en inkräktare komma på natten och erbjuda honom pengar för dem. Han reagerade rimligt nog med panik.

I veckor bröt han ut i gråt och ropade: ”Jag vill inte tappa mina tänder! Jag älskar mina tänder!” Vid middagen lutade han sig fram och frågade mig i förbigående: ”Kommer pappa att tappa sina tänder? Kommer farfar det? Du?”, och sedan rasande viska: ”Jag kommer inte att göra det!” Under en period utvecklade han en vana att rusa omkring som Charlie Chaplin i regi av Tim Burton, och smacka med munnen och muttra kusligt: ”Mina tänder! Mina tänder! Jag har tappat mina tänder!”

Han beteende kanske verkade udda, men jag förstod att han lärde sig något enkelt och sant om livet: hur det på ett utstuderat sätt kan berövas oss, bit för bit, och hur det alltid slutar med döden. Att tappa mjölkttänderna kan verka oviktigt, tills vi – som förskolebarn med genomsnittlig intelligens gör intuitivt – tänker på att det är en inledning på att vi förlorar allt och alla vi älskar. Min sons oro var tvångsmässig, men den var inte sjuklig eller något hinder för hans utveckling. Den var i själva verket hans utveckling.

Alla som tillbringar tid med barn kommer att känna igen hur fängslande, ibland läskigt, ofta poetiskt deras tal och lekar är, genomsyrade av metaforer och symboler som inte bara saknar rim och reson utan också gör det ovidkommande. Psykologen Jean Piaget observerade att symbolisk lek uppstår hos barn samtidigt som språket och är avgörande för den kognitiva utvecklingen och en ”emotionell och intellektuell jämvikt”. Kort sagt är lek barnens arbete, och som den store läraren Maria Montessori skriv ”bygger människan sig själv genom att arbeta”.

Dagens lärare har givetvis tvingats bli experter på att rättfärdiga lekens plats i klassrummet, med försäkringar om att det främjar mer säljbara förmågor som abstrakt tänkande och självreglering. Men fackspråk åsido, så är det komplicerade och till sitt innersta väsen sociala meningsskapande arbetet grundläggande för att skapa barns identitet, för att upprätthålla ett inre liv, för överlevnad. Det är så vi börjar förstå oss själva och skapa band till andra. Och det är fortfarande ett centralt behov långt efter barndomen. Minns ni hur katastrofalt ensamt det var att bara missförstås av en klasskamrat i mellanstadiet, för att inte talas om att avvisas vid en fest?

Det är därför AI, ökänt uselt som det är på anknytning med hemliga handskakningar och kramar, knappast är en självklar lösning på utbildningssystemets problem.

AI återupplivar drömmen om en skolreform

Men det är på detta som miljardärernas skolreformerare har hängt upp sin dröm, när de senaste

* AI – artificiell [konstgjord] intelligens.

teknologiska framstegen nu har givit ny kaotisk energi till både filantropiska och vinstdrivna projekt, som återigen, precis som 2009, använder elever i offentliga skolor som försöksdjur för att testa sina planer.

När amerikanska barn återvände till skolorna nu i augusti, tillkännagav Bill Gates i sin poddsändning att han nu ” precis som då Gates Foundation första gången satsade på utbildning, åter var lika optimistisk” om att teknologiska verktyg både kunde höja prestationsnivån i skolorna och resultaten bland låginkomst- och minoritets elever. Hans tillfälliga förtroendekris kanske återspeglade ett medgivande i en studie av Rand Corporation 2018, som visade att ett initiativ för en halv miljard dollar under ledning av Gates Foundation och delvis betalat av skattebetalarna, som skulle öka lärarnas prestationsförmåga och elevernas resultat med hjälp av lärarutvärderingar, inte lyckades uppnå sina mål, speciellt inte för låginkomst- och minoritets elever.

Eller han kanske syftade på hur online-utbildning misslyckades ynkligt under Covid19-pandemin, något som borde ha blivit en existentiell kris för Microsoft och Google och orsak till eftertanke inom hela utbildningsindustrin. I september 2023 publicerade UNESCO en drygt 600 sidor lång rapport, som visade hur skolornas okritiska rusning till onlineplattformar under pandemin ”turbo-laddade” ojämlikheten genom att det fjärrmade lärare och elever och gjorde dem maktlösa, gjorde slut på engagemang och insatser och ledde till exempellösa bortfallsfrekvenser. Rapporten hade den passande titeln ”En tragedi för utbildningsteknologin?” Samma år sammanfattade miljardären och grundaren av språkinlärningsappen Duolingo, som har skapat ett verktyg som drivs av OpenAI, industrins speciella blandning av vildsint idealism om människans förmåga och förakt för arbetare, när han sa till *New Yorker* att datorer kommer att bli bättre lärare än människor, som ju är så dyra och svåra att hantera.

Gates undviker noga klichén om att ersätta lärare med robotar, och balanserar sin förutsägelse om att AI kommer att bli ”som en duktig gymnasielärare som verkligen lägger märke till din uppsats” med försäkringar om att arbetsmarknadens behov av lärare är oändligt. Men han tror också att en chatbot som handledare – tillsammans med en hjältemodig mänsklig lärare – är central för att öka elevernas engagemang och minska ojämlikheten inom undervisningen. Hans försäljarsnack är att AI är lärarens fogliga hjälpredda snarare än någon som jagar dennes arbete.

Detta nya mindre bestraffande förhållningssätt till skolreformer passar med hans bredare vision om personliga AI-assistenter som teknikindustrins framtid, med sitt löfte om att ersätta sökmotorer och Amazon. I år har både han och Eric Schmidt investerat i en finansieringsomgång på 1,4 miljarder dollar till Inflection AI, ett nystartat företag vars första produkt är en ”vänlig och stödjande” kamrat vid namn Pi. På Gates’ uppmuntran slog sig OpenAI förra året ihop med Sal Khan, VD för online-handledningstjänsten Khan Academy (vars donatorer innefattar Gates Foundation, Google och Musk Foundation), för att utveckla en chatbotlärare som har lärts upp genom att använda utbildningsföretagets instruktionsfilmer och övningar. Bara tre månader senare sägs den ha ”chockat” Gates genom att få högsta möjliga poäng, fem, på ett avancerat placeringstest. Khanmigo lanserades i betaversion i mars 2023. Offentliga skolor i Newark fick fri tillgång till programmet med överens-kommelse att kostnaden påföljande år skulle bli avsevärda 60 dollar per elev.

Med tanke på barns intellektuella flexibilitet är det lätt att inse vad elever kan göra för AI som maskiner för datainmatning – men vad kan AI göra för barn, utöver att få dem skickade till rektorn för att ha plagierat?

Beta-testning i klassrummet

Hittills verkar inte Khanmigo erbjuda så mycket mer hjälp i praktiken än Google, även om Khan räknar med att det snart kommer att underlätta klassrumsdiskussionerna. När *New York Times'* utbildningsreporter Natasha Singer besökte en grundskola i Newark i juni såg hon hur samspelet i huvudsak begränsade sig till att lärarna visade barnen hur de skulle hitta definitioner och göra beräkningar: "Vilka är konsonanter?", "Hur många av bokstäverna i ordet 'matematiker' är konsonanter?" Chatboten besvarade den sistnämnda frågan fel. "Ibland gör Khanmigo misstag", anmärkte Khan ganska nonchalant, med tanke på att logiskt baserade frågor är just där robotlärare borde vara bäst.

Även om det fortfarande diskuteras teoretiskt om datorer någonsin kommer att kunna lösa tvetydighet eller använda det vi kännande varelser kallar sunt förnuft, så är det rimligt att mer mixtrande kommer att få bort "AI-hallucinationer", de faktafel som uppstår ur data av dålig kvalitet eller chatbotarnas försök (först skrev jag "önskan" här, vilket visar hur mycket vår tro att AI är medvetet härrör ur vårt envisa mänskliga behov att personifiera) att svara användare genom att fylla igen luckorna i sitt kunnande.

Varför skynda sig att sätta det i händerna på elever innan dessa problem har rättats till? Efter att förbudet mot ChatGPT har upphävts i flera skoldistrikt i hela landet, har rektorer och chefer hävdade att AI:s oundvikliga uppkomst under många av dagens elevers livstid gör det livsviktigt att införliva det i klassrummen nu. Men det finns ett skäl till varför barnen till många av Silicon Valleys VD-ar inte rör en dator i skolan förrän i gymnasiet eller högskolan. Det bästa sättet att förbereda eleverna för framtiden är att möta dem där de befinner sig idag och hjälpa dem att bli kritiskt tänkande, inte gissa vilka de mest säljbara förmågorna kommer att vara om ett decennium och bygga skolornas kursplaner kring det.

Det snabba anammandet av denna teknologi i klassrummen – omkring 40% av lärarna säger att de förväntar sig att använda den i slutet av detta skolår – påminner om undervisningen under pandemin, då lärare precis som alla andra på en natt förväntades flytta sina klassrum till Google Meet eller Zoom, utan vägledning hur de skulle hantera integritetsfrågor eller socialt emotionella problem när de uppstod. Jag och mina kollegor blev överraskade över att t ex ha olika åsikter om huruvida elever skulle vara tvungna att sätta på sina kameror under lektionerna. Till slut fick vi lösa dessa frågor under sena kvällar, då de äldsta lärarna oftast drog längsta strået. Med tanke på att vi inte längre befinner oss i en hälsokris finns det ingen ursäkt för att inte ha en öppen politik för hur AI ska användas och en plan för att skydda elevers och lärares integritet innan den införs för eleverna. AI kan inte skydda eleverna, det är lärare, föräldrar och administratörer som har ansvar för det. Ändå säger mindre än hälften av de lärare som förväntas använda AI i sina klassrum i år att de är förberedda för det.

Och det finns ett djupare, mer oroande problem med AI i klassrummen, som har mindre med tids-scheman och logistik att göra, och mer med utbildningsindustrins i grunden felaktiga antagande om undervisning och inläring: AI är inte någon särskilt bra handledare. Lärare som har tagit med AI till sina klassrum har (enligt rapporter i *New York Times* och på andra ställen) märkt att dess tendens att foga sig efter eleverna gör att de inte får tid och plats att tänka efter kritiskt, eftersom den ger svar på frågorna innan de har fått tillräcklig tid att verkligen kämpa.

En av de viktigaste saker som vi lärare och föräldrar kan göra för barn är att vara tillräckligt närvarande för att barn ska lita på oss, ge stöd när de verkligen behöver det och ta ett steg bakåt och låta dem göra det de kan när de inte behöver hjälp. Det gäller både kunskaper och socialt emotionellt växande.

Att betygsätta uppsatser och skriva lektionsplaner tar tid, och det är därför inte överraskande att AI är lite mer populärt bland lärare än bland elever – även om lärare också är tveksamma, och bara omkring hälften av dem som hittills har använt det upplever att det är användbart. Chatbotar kan förvisso spara tid på administrativt arbete genom att skapa ett första utkast till prov eller till och med en lektionsplan, men dessa tillämpningar är inte så olika de verktyg som redan finns, och har inte mycket att göra med den omvälvning som teknologin utlovar.

Men det viktigaste arbetet under lärandet är att avgöra vad en elev kan brottas med på egen hand, vad som kommer att utmana hen och vad som kommer att få hen att sluta lära sig helt. Det finns inga rätta svar här, det är ett komplicerat beslut som grundas på både formella och informella bedömningar och sociala signaler och till syvende och sist på värderingar.

Det är inte någon radikal högskoledröm. Det är vad verksamma lärare redan gör varje dag. Och det går inte att lära ett barn som man inte uppskattar och gläds av, eftersom man inte kommer att kunna bedöma deras styrkor och svagheter på rätt sätt och således inte lyckas se var man kan hjälpa dem växa.

En annan guldklump av visdom från Piaget, som upprepas av Montessori, Lev Vygotskij (som myntade begreppet ”närmaste utvecklingszonen”, med syftning på de uppgifter en elev kan göra med hjälp av en handledare) och i andra stora lärares skrifter: ”Barn får bara en verklig förståelse av sådant som de uppfinner själva, och varje gång vi försöker lära dem alltför snabbt, hindrar vi dem från att själva uppfinna det på nytt.” Det verkar som om ChatGPT inte bara är oförmögen att ta komplicerade beslut, utan i själva verket också saboterar dem.

Hej, ChatGPT – lämna barnen ifred

Och elever inser detta. I en undersökning av 1.000 elever, 14-22 år gamla, konstaterade den utbildningsteknologiska organisationen Quizlet att mindre än hälften av dem ansåg att AI hade en positiv inverkan på inlärningserfarenheterna eller gynnade en mer jämlik inlärningsmiljö.

Det snabba anammandet av AI verkar faktiskt anstränga relationerna mellan elever och lärare mer än det kompletterar eller stöder dem. De flesta lärare säger att AI har gjort dem ”mer misstroende mot elever” och misstänker att barnen använder det för att fullborda uppgifter – vilket skulle kunna bero på att väldigt få har fått utbildning i hur man ska upptäcka det eller besvara det om det skulle förekomma.

Ändå säger hälften av lärarna att de känner till elever som har upplevt negativa konsekvenser efter att ha blivit anklagade för att ha använt genererande AI för att fuska, och att detta är vanligare i Titel 1-skolor (de som får federal finansiering för att utbilda en viss procent elever från låginkomstfamiljer) och specialutbildningar – vilket också digital övervakning av eleverna är, något som är ett stort integritetsbekymmer för elever och föräldrar. Det är troligen ett resultat av att det är mycket sannolikare att låginkomstelever använder datorer som köpts av skolorna än sina egna personliga datorer. När elever utfrågas anonymt säger de att de inte använder ChatGPT för att fuska. Av de

58% av eleverna som säger att de använde AI under läsåret 2022-2023, använde bara 23% av dem det ens för akademiska syften. Istället använde de det för att hantera oro och psykisk hälsa och konflikter med familj och vänner.

Det är lätt för en vuxen att ana hur saker och ting kan gå fel när tonåringar vänder sig till chatbotar för råd – och det har de. Exempelvis tvingades Nationella ätstörningsförbundet nyligen ta bort ChatGPT från sin hjälplinje för att den föreslog kaloriräkning och regelbundna vägningar till de som sökte rådgivning.

Det är också rimligt att ungarna har vänt sig till dessa källor för hjälp. AI:s skapare anser trots allt att dess inneboende mål är att vara oskiljbar från en människa under ett samtal. Som Khan säger om Khanmigo är det meningen att ”det ska finnas ögonblick då det verkar som om det är en människa i andra ändan” – han hävdar att det kommer att främja elevernas engagemang att lära sig och till och med hjälpa lärare att känna sig mindre isolerade i klassrummen. Men det tyder bara på att det för närvarande finns en djup brist på tillräckligt stöd till barnen.

Vad innebär det för elever eller lärare att tänka sig ett AI som kamrat eller medarbetare, ett AI som samspelar som en ”naiv människa som inte klarar av Sudoku” – som Gates har beskrivit den nuvarande versionen av ChatGPT – och går i försvarsställning när det rättas till? En dag kanske datorer blir en godtagbar lösning på ensamhet för människor som saknar sociala band. Men det är en dyster vision för samhället. Trots Gates’ påståenden om att lärarjobben är säkra, är faktum att ingen tar in AI i klassrummen som handledare eller lärarassistent för att den är bättre på jobbet än människor – de gör det för att det är billigare. Att tänka sig att barnen ska vända sig till maskiner för att be om rådgivning om sina farhågor borde få oss att rysa. Men om maskinen är deras handledare, varför skulle de inte det?

AI kanske har en plats i klassrummen – om skolorna lade ner arbete på att sätta upp klara gränser för att skydda elevernas integritet – men det borde stå i hörnet någonstans och ge svar istället för råd.

AI:s klichéer

Hur bra är ChatGPT egentligen? Jag bad programmet skriva en saga till en liten pojke som är rädd för att tappa sina tänder. Efter några glädjande sekunder fick jag en berättelse på 458 ord med titeln ”Modige Benny och tandfens hemlighet”, bestående av klichéer (”I en liten stad bodde det en gång en liten pojke som hette Benny och som var modig som ett lejon på dagen men blev lite rädd på natten”) och mild uppmuntran (”Bennys rädsla började avta när han lyssnade på Tessa lugnande ord”). Jag tänkte läsa den för min son och fråga vad han tyckte, men jag bestämde mig för att inte göra det, eftersom vissa stycken var så sötsliskiga (”Bennys ögon vidgades av överraskning. ’Är du tandfen’, frågade han. Tessa nickade med ett leende. ’Det är rätt! Och jag har en liten hemlighet att dela med dig.’”) att de säkerligen skulle tolkas som elaka av vilket barn som helst som var klokt nog att vara medvetet om sin egen sårbarhet, vilket de flesta är.

Historien var också tråkig. Det skriparverktyg som jag helst introducerar för elever i femte klass är kraften i att ”visa, inte berätta”. Vi läser suggestiva stycken, och redigerar sedan deras historier eller uppsatser och införlivar sensoriska detaljer, handling och känslor, vilket alltid gör dem intressantare. (Ja, det hänger på något sätt samman med Engelskspråkig standard, även om jag har glömt bort

jargongen just nu. Det finns i en läroplan någonstans.) Här blir ChatGPT förvirrad.

”Är inte all barnlitteratur moraliskt lättbegriplig?”, kan man fråga sig. Och ändå tänkte jag hela tiden på de veritabla förteckningar av fängslanden och inspärrande och vanskötsel av barn som Roald Dahls verk är, och hörde de rytmiska, mystiska ord som båda mina söner har lagt på minnet som en besvärjelse: ”Den kväll Max bar sin vargdräkt och gjorde ett eller annat rackartyg, kallade hans mamma honom ’VILDE’, och Max sa ’JAG SKA ÄTA UPP DIG!’” Skillnaden mellan en chatbot och en lärare är skillnaden mellan Tandfen Tessa och en historia av Maurice Sendak, mellan ett riktigt svar och en galen hypotes, mellan något från konstgjord intelligens och något vilt.

När min son var orolig för att hans tänder lossnade, kunde jag tolka hans rädsla och avgöra att det var helt rimligt, på ett sätt som ChatGPT absolut inte kan. Men ännu viktigare är att min uppgift som hans förälder var att låta honom veta att han skulle kunna klara av det outhärdliga. Han behövde inte en vetenskaplig genomgång av fakta. Han behövde att jag knöt an till honom som människa om vår dödlighet, och hjälpte honom att klara av det. Denna anknytning är vad barn behöver vuxna för.

Som förälder är mitt viktigaste mål för mina barn att hjälpa dem att tappert och smidigt gå genom livet, och förstå hur vi alla är så djupt sammanbundna av skräcken och glädjen att vara människa att det enda lämpliga svaret på allt detta är medkänsla.

Faktum är att nästan allt som är värt att veta är värt att veta just på grund av att vi är dödliga. Livet är dyrbart därför att det är skört. Utan döden, som är rotad i vår fysik, finns det inget syfte. Varför läsa? Varför lämna in våra läxor? Varför leva? Kunskap är viktig – att lära sig ljudlära och matte och om Terrakottaarmén är varje barns arvsrätt – men utan mänskliga band är den meningslös. För närvarande finns det inget trovärdigt hot att lärare kommer att ersättas av robotar, inte heller borde vi förvänta oss det i framtiden. Skolorna borde investera sina begränsade resurser på människor, inte på maskiner, oavsett hur nydanande teknologin verkar.